

Jäävabaks Eesti meri! Jäävabaks Eesti pind!

Ilmateadlane Ain Kallis kirjutab ilmast iga kuu teisel nädalal

Oleks juba aeg. Astroonoomiline kevad algas põhjapoolkeral teatavasti 21. märtsil. Klimatoloogilist kevadet – aega, mil ööpäeva keskmine õhusoojus on püsivalt kõrgem $+5^{\circ}\text{C}$ –, pole aga veel näha. Kaugel sellest, aegajalt tundub, et kolmandik lumest on veel peade kohal.

«Talv lõpeb siis / kui algab märts / ja rahvas kõnnib / plärts ja plärts,» määratleb kevade algust Hando Runnel.

Talveilmad algasid öieti juba oktoobris ning kestsid poolde märtsi välja. Paastukuu esimene kümmepäevak oli tavalisest külmem. Vastlapäeva, 4. märtsi hommikul mõõdeti Kundas kuu miinimumiks $-23,1^{\circ}$.

Kes ei läinud liugu laskma, neil ligunesid linad, see-est jäid aga kondid terveks – jäistest liuradadest tingituna esines arvukalt õnnetusi.

Tali tuli tagasi

Kevadine vihm ja sellega kaasnev plärtsutamine algas 10. kuupäeval, just pärast Haanja suusamaratoni lõppu. Paari päevaga sulas hulk põlde paljaks, enne kui ilm tagasi talvisemaks keeras.

12. märtsil (taliharjapäeval!) haaras Eestit tõeline tuisumõll, tuulepuhangud saartel ulatusid 23 m/s, kõrgustikud said ööga juurde paarikümne sentimeetri jagu lund. Õhusooja, tuule ning päikese mõjul kahanes see kiiresti. Päikest oli tänavuses märtsis näha 190 tundi, ligi poolteist korda rohkem kui tavaliselt.

Kiirete ilmamuutuste tõttu tilkusid nii räästad kui ninad. Muide, on täheldatud, et kui märtsis on pikad jääpurikad, kasvab suvel pikk kanep. (Narkomaanidele teadmiseks – purikad polnud pikad.)

Kuu viimasele kolmandikule langes rida olulisi sündmusi. 20. märtsil algas sõda Iraagis, 21. saabus põhjapoolkerale kevad, 22. algas india (saka) kalendri järgi uus, 1925. aasta, 23. oli meteoroloogia-päev, 27. teatripäev (Riigikogu oleks siis äärepealt kokku tulnud!), 29. algas nn suveaeg.

Vürtsikas paastukuu

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis ilmaandmed kokku löödi, selgus, et märtsis oli Eesti keskmine õhutemperatuur $-1,2^{\circ}$, üle poolteise kraadi tavalisest kõrgem. Võrdluseks: kõige külmemad märtsid on sattunud sõja-aastale: 1917. aastal oli Tartus $-10,8$, 1942. aastal $-10,1^{\circ}$.

Sademeid, nii lume kui ka vihmana tuli riigis keskeltläbi 21 mm (norm 28 mm). Enam sadas Valgas ja Jõhvis (30 mm), üpris kasinalt Loode-Eestis (Tallinnas 10 mm). Kui pinnas ning tühjavõitu kaevud jäävad edasi tugevat vihmasedu ootama. Lund oli maas küll pikalt, kuid mitte tihedalt, seepärast pole ka jõgedes olulist suurvett oodata.

Kuu kõige vastikum päev oli ehk päris viimane, vinget tuulet (saartel 27 m/s), lõrtsi, lume ja külmaga.

Ka mujal laias maailmas oli ilm mitmekesine. Euroopasse saabus kolmandal kevadpäeval soojalaine: Šveitsis ja Belgias mõõdeti 20 soojapügalat.

Kole külm on endiselt Põhja-Ameerikas. Kuu keskel näitas termomeeter Kanada Arktika saarestikus $-43,2^{\circ}\text{C}$. Pakaselisem on praegu vaid sügiselisel lõunanabal ($-59,5^{\circ}$).

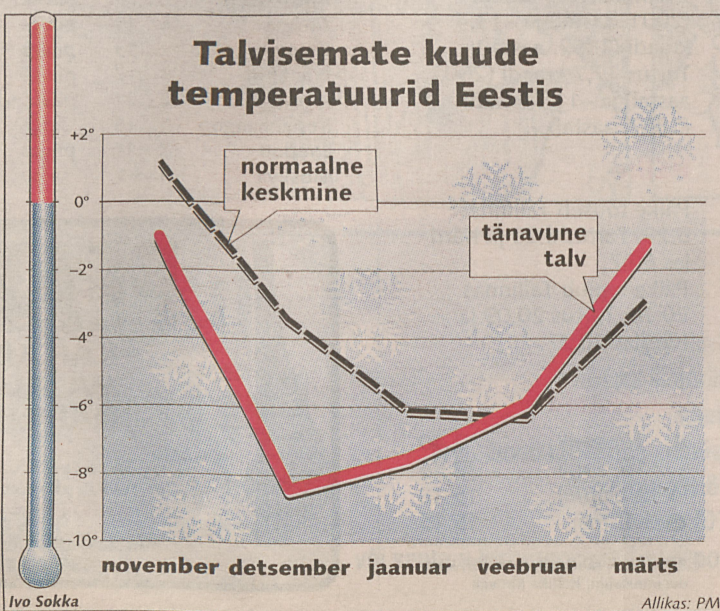
12. märts: tartlane Rainer Emberg sumpab paljajalu läbi tulvavee, mis ujutas üle Kopli tänava ja valgus madalamal asuvatesse majadessegi. Lauri Kulpsoo

Mitu päeva möllas Iraagis liivatorm. Kes tahaks aimu saada sealsest ilmast, see korrutagu meie 29. kuupäeva päevast õhutemperatuuri (5) viiega, tuule kiirust (7 m/s) kolmega.

Ka meie linnades tuulega suhu lendavat liivakogust ei anna võrreldagi Iraagi näitajatega. Nähtavus püsis liivatormis mitme päeva kestel vaid meetri ümber!

Iraagist tulnud rindeteade võrdlemisel meenus Gustave Doré joonistustesarja «Püha Venemaa» ühe pildi allkiri: «Lumesadu Siberis oli sedavõrd tihe, et kroonik Nikoni väitel võitsid mõlemad vaenupooled, kroonik Nestori andmeil aga mõlemad maha löödi.»

Talvisemate kuude temperatuurid Eestis

Ivo Sokka

Allikas: PM